

**Koncepcia odborného vzdelávania a prípravy žiakov na výkon
zdravotníckeho povolania a odborných činností do roku 2015 -
návrhy a odporúčania.**

ASOCIÁCIA STREDNÝCH ZDRAVOTNÍCKYCH ŠKÔL SR
Lúčna 2, 984 17 L u č e n e c

Koncepcia odborného vzdelávania a prípravy žiakov na výkon zdravotníckeho povolania a odborných činností do roku 2015 - návrhy a odporúčania.

1) Úvod

a) Charakteristika daného odboru

b) Charakteristika jednotlivých odvetví...

2) Východiská koncepcie odborného vzdelávania a prípravy v zdravotníckych profesiách

- predlžovanie veku populácie, zmene vekovej štruktúry obyvateľstva, prispôbenie systému zdravotnej starostlivosti starnúcej populácii
- zmena profilu morbidity a mortality populácie – vysoká úroveň zdravotnej starostlivosti umožňuje liečiť aj choroby predtým neliečiteľné
- rozvoj diagnostických metód – skorá diagnostika a jej dostupnosť zvyšuje možnosť vyliečenia pacienta
- rastúci podiel chronických degeneratívnych ochorení – doživotná liečba
- nové zdravotnícke technológie
- zvyšujúci sa životný štandard a zvyšujúca sa vzdelanosť populácie a snaha o prevzatie zodpovednosti za svoje zdravie a zlepšenie kvality života

Daný trend kladie zvýšené nároky na kvalitné zdravotnícke služby vo všetkých profesiách zdravotníckych pracovníkov

a) Odvetvová analýza súčasného stavu odborného vzdelávania a prípravy žiakov na výkon povolania

Strategické a koncepčné zámery v oblasti odborného vzdelávania a prípravy pre profesie zdravotníckych pracovníkov sa realizujú v nadväznosti na potreby trhu práce Slovenskej republiky v oblasti zdravotníckeho odborného vzdelávania a prípravy.

Prípravu zdravotníckych pracovníkov zabezpečujú stredné zdravotnícke školy (SZŠ) a vysoké školy (VŠ) zdravotníckeho zamerania. Stredné zdravotnícke školy vzdelávajú a vychovávajú zdravotníckych pracovníkov na úrovni úplného stredoškolského vzdelávania a vyššieho odborného vzdelania v sedemástich zdravotníckych profesiách. Sú v priamom kontakte so zdravotníckymi zariadeniami všetkých typov.

Pripravujú kvalitných absolventov pre prax. Absolventi sú plne kvalifikovaní, vykonávajú svoju profesiu aj v iných krajinách. Vzdelanie zo SZŠ je im uznávané ako adekvátne vzdelanie.

Zdravotnícke zariadenia oslovujú SZŠ s požiadavkami na konkrétne zdravotnícke profesie, ktorých je trvale, alebo priebežne nedostatok. Dobré skúsenosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, u ktorých prebieha klinická prax a ktorí sú zamestnávateľmi absolventov SZŠ, využívame v tejto koncepcii odborného vzdelávania a prípravy (OVP).

Na základe skúseností je stredoškolské štúdium končiace maturitou a vyššie odborné štúdium končiace absolventskou skúškou adekvátne pre výkon zdravotníckych profesií profilovaných na SZŠ aj v iných krajinách EU; **Jeho výhodou je zameranie na získanie praktických skúseností, zručností a návykov**, ktoré sú nevyhnutné pre výkon zdravotníckych povolání.

Prax ukazuje, že sa to vo veku stredoškolského štúdia dá získať ľahšie a prirodzenejšie. V súčasnosti sa z tohto pohľadu javí presadzovanie vyššieho veku pre štúdium zdravotníckych povolání ako prekonaná koncepcia. Akcelerácia psychomotorického vývoja spôsobuje, že dospievajúca mládež je dnes viac vyzretá a adaptabilnejšia na prípadné emocionálne vypätie v zdravotníckom prostredí.

Pluralitu ciest k dosiahnutiu zdravotníckeho vzdelania je potrebné zachovať aj zo sociálnych dôvodov (SZŠ sú pre záujemcov zo sociálne slabším zázemím dostupnejšou formou vzdelávania);

b) Regionálne stratégie

Od r. 2002 prešli SZŠ pod samosprávne kraje, ktoré si vypracovali vlastnú koncepciu odborného vzdelávania, vrátane zdravotníckeho. Rozšírila sa a rozširuje sa ponuka zdravotníckych študijných odborov vo všetkých samosprávnych krajoch. Profesie „laborant, technik „ sa dajú absolvovať nielen v Bratislave a v Košiciach. To je veľký posun k regionálnej samostatnosti v zdravotníckych profesiách.

Regionálne koncepcie odborného vzdelávania a prípravy v zdravotníckych profesiách reagujú na potreby zo strany odberateľov (počty zdravotníckych zariadení, sieť zdravotníckych a sociálnych služieb), na demografické zloženie a v súčasnosti aj na diferenciáciu požiadaviek obyvateľstva vo vzťahu k stredoškolskému a vysokoškolskému zdravotníckemu vzdelávaniu. Preto sú aj také rozdiely v počte SZŠ v jednotlivých regiónoch. Nepriaznivý demografický vývoj výrazne ovplyvňuje aj počty záujemcov o štúdium na jednotlivých stredných školách. Štúdium zdravotníckych študijných odborov vzhľadom na materiálne oceňovanie zdravotníckych pracovníkov nepatrí (s výnimkou odboru farmaceutický laborant) medzi atraktívne. Záujem o zdravotnícke školstvo však zvyšuje jasná perspektíva zamestnania sa.

Zdravotnícke odbory dlhodobo dosahujú najnižšiu mieru nezamestnanosti medzi strednými odbornými školami a približujú sa absolventom gymnázií.

Evidovaní nezamestnaní absolventi podľa druhu školy

Mesiac/ rok	Absolventi SŠ (bez maturity)	Absolventi SOU (s maturitou)	Absolventi gymnázií	Absolventi SOŠ	Absolventi stredných škôl spolu	Absolventi vysokých škôl	Absolventi spolu
5/2010	5 408	5 587	1 673	6 758	19 426	4 099	23 525

**K O N C E P C I A odborného vzdelávania a prípravy žiakov na výkon zdravotníckeho povolania
a odborných činností do roku 2015.**

Počet evidovaných a miera nezamestnanosti absolventov SŠ s maturitou

Skupina odborov vzdelania SOŠ		Evidovaní absolventi 2010/05	AMN(O) 2010/05 (v %)
1	Gymnázium	612	4,4
2,3	Technické odbory	2 101	13,3
4	Poľnohospodárske - lesnícke a veterinárne odbory	482	18,1
5	Zdravotníctvo	235	4,8
6, 7	Spoločenské odbory a služby	3 455	13,7
8	Kultúra a umenie	378	11,7
Skupina odborov vzdelania SOU s maturitou		Evidovaní absolventi 2010/05	AMN 2010/05 (v %)
2,3	Technické odbory	2 761	18,3
4	Poľnohospodárske- lesnícke a veterinárne odbory	209	20,1
6,7	Spoločenské odbory a služby	2 476	20,7
2,3	Technické odbory	3 061	24,8
4	Poľnohospodárske- lesnícke a veterinárne odbory	261	39,4
5	Lekárske a farmaceutické odbory	13	0,8
6,7	Spoločenské odbory a služby	2 032	18,2
8	Kultúra a umenie	32	15,1
8	Kultúra a umenie	111	21,1

Počet evidovaných a miera nezamestnanosti absolventov SŠ bez maturity

Zdroj: ÚIPŠ a ÚPSVAR

c) Perspektívy potrieb trhu práce

Absolventi študijných odborov majú svoje trvalé uplatnenie v zdravotníckej praxi. Nedostatok absolventov avizujú zamestnávateľia v profesiách : sestra, rádiologický asistent, zdravotnícky laborant, ortopedický laborant, farmaceutický laborant, ortopedický technik a zubný asistent (experiment)...

Dôvody nedostatku niektorých zdravotníckych profesií na trhu práce vyplývajú z:

- časť absolventov odchádza do krajín EÚ (DFT,DRA, DDH) vzhľadom na lepšie materiálne ocenenie
- časť z nich pokračuje v štúdiu na vysokých školách a nejde hneď po skončení do praxe,
- niektoré študijné odbory sú otvárané v malom množstve SZŠ (DRA,ZL), alebo o štúdium v odbore nie je záujem

Na nedostatok absolventov v jednotlivých zdravotníckych profesiách, na jednotlivých stupňoch vzdelania poukazuje štatistika M05 – Pilot, ktorú spracovalo NCZI vo svojej pilotnej štúdii. Jednotlivé zdravotnícke profesie dlhodobo vedú ponuky voľných pracovných pozícií.

3) Ciele koncepcie

- Zabezpečiť dostatok kvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov pre všetky požadované zdravotnícke profesie za predpokladu zachovania plurality ciest k dosiahnutiu adekvátneho vzdelania;
- Modifikovať systém vzdelávania prípravy zdravotníckych pracovníkov
- Upraviť kompetenčný profil v sústave odborov vzdelávania
- Vymedziť požiadavky a podmienky určujúce obsah

Ciele koncepcie reagujú na lisabonskú stratégiu pre obdobie po roku 2010 – tzv. „Stratégia 2020“, v ktorej EU deklaruje právo každej krajiny vybrať si formu vzdelávania v závislosti od jej historických a spoločenských špecifik (okrem tzv. regulovaných povolání).

Stratégia hovorí aj o regionálnej samostatnosti a o zachovaní osobitostí regiónov jednotlivých štátov EU.

4) Zásadné programové zmeny na dosiahnutie cieľov koncepcie

a) **Podporiť predovšetkým neuniverzitné formy vysokoškolského vzdelania –**

Na Slovensku pôsobí 13 vysokých škôl a fakúlt so zdravotníckym zameraním a tie majú ešte aj svoje vysunuté pracoviská čím v posledných rokoch vznikol prebytok ponuky nad dopytom po tomto type štúdia. Profil absolventa však zvlášť v nelekárskych odboroch nepokrýva potreby poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Dlhodobý nedostatok finančných prostriedkov spôsobuje neschopnosť zdravotníckych zariadení vytvoriť lukratívnu pracovnú ponuku pre vysokoškolsky vzdelané sestry i iné profesie. Absolvent strednej školy je pre zamestnávateľa „zaujímavejší“ aj kvôli jeho jednoznačne praktickejšiemu zameraniu. Slovenská republika nepatrí k najbohatším krajinám sveta a preto by mala efektívne nakladať s finančnými prostriedkami na vzdelávanie. Vysoká škola nie je automaticky zárukou vysokej kvality vzdelávania, čo potvrdili nedávne audity.

b) **Zachovať vyššie odborné vzdelávanie na SZŠ**

- vyššie odborné štúdium na SZŠ má bohatú tradíciu a o jeho absolventov je trvalý záujem, napriek tomu Ministerstvo zdravotníctva SR chce postupne vyradiť VOV na SZŠ zo siete študijných odborov. Vyššie odborné štúdium je pre štát i samotného frekventanta oveľa lacnejšie a pri tom plne vyhovuje nielen potrebám praxe, ale i úrovni súčasnej vedy a výskumu. Zánik tejto formy štúdia výrazne predraží finálny produkt - poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

Ako príklad je možné uviesť odbor zubný technik. Ten má byť aktivovaný len na VŠ napriek oveľa vyššej finančnej náročnosti, s odôvodnením že ide o požiadavku profesijnej organizácie.

- c) **Upraviť odborné vzdelávanie** tak aby čo najlepšie pokrylo potreby pracovného trhu a prispelo ku kvalite poskytovanej zdravotnej starostlivosti

4.1. Požiadavky na vzdelávanie k skupine ošetrovateľských profesií:

Slovensko, podobne ako iné transformujúce sa krajiny Európy, stojí v novom tisícročí pred závažnými problémami zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Zo štatistických údajov vyplýva, že populácia starších ľudí spolu s chronicky chorými tvorí v Slovenskej republike štvrtinu. 32 % starých ľudí je chronicky chorých, 21 % chorých s ohrozením orgánovou dekompenzáciou, alebo zlyhaním psychosociálnej adaptácie, 9 % vážne chorých, imobilných alebo, osamelých a odkázaných na pomoc zdravotníckych pracovníkov, ktorí poskytujú zdravotnú starostlivosť na úrovni primárnej, sekundárnej a následnej.

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek upozorňuje (www.webnoviny.sk 16.2.2011) na hrozbu nedostatku sestier na Slovensku. Podľa nej v nasledujúcich 10-tich rokoch odíde do dôchodku takmer 15 000 sestier (v súčasnosti je na Slovensku asi 48 000 sestier), počas nasledujúcich 20-tich rokov okolo 20 000 sestier. Podľa nej je potrebné, aby do systému vstupovalo každoročne 1 200 sestier, školu však ukončí iba 500, z toho ešte 100-200 odchádza do zahraničia. **Priemerný vek pracujúcich sestier je 45 - 46 rokov. Vysoká fluktuácia sestier je spôsobená** pracovnou preťaženosťou a je tiež dôsledkom finančného a spoločenského nedocenenia sestier. Potrebu ošetrovateľského personálu upravuje **normatív personálneho zabezpečenia pre jednotlivé druhy zdravotníckych zariadení**. Dá sa len predpokladať, že vzhľadom k očakávanému poklesu počtu sestier, nebude možné dodržať minimálny normatív. Je otázne, nakoľko sa v súčasnosti tento normatív reálne dodržiava a nakoľko vyhovuje kvalite ošetrovateľskej starostlivosti.

- Od roku 2001, došlo k zmene koncepcie vzdelávania na SZŠ. Vzdelávanie sestier s výnimkou VOV bolo presunuté na vysoké školy – čím výrazne poklesol počet absolventov v odbore. Na SZŠ bol aktivovaný nový odbor zdravotnícky asistent. Prví absolventi odboru ZA prišli do praxe v roku 2004 a teda už 6 rokov sa pohybujú na trhu práce. Ťažisko ich práce je v základnej ošetrovateľskej starostlivosti a asistencii sestry. V praxi ako odbor stále bojuje o uplatnenie. Samotný názov sa zatiaľ neujal – kompetencie absolventa sú umelo obmedzené – legislatíva mu neumožňuje priamu spoluprácu – asistenciu lekárovi, sú tiež obmedzené na minimum v sociálnych zariadeniach a ambulantnej zložke.
- Ministerstvo zdravotníctva postupne zavádza ďalšie kroky vedúce k deaktivácii VOV na SZŠ (napriek záujmu o absolventov zo strany poskytovateľov) s odôvodnením, že takáto forma vzdelávania nezodpovedá súčasným trendom a požiadavkám EÚ na vzdelanie

v regulovaných povolaniach. V súčasnom období neexistuje možnosť externého štúdia v odbore ošetrovateľstvo pre absolventov SZŠ - zdravotnícky asistent a ukončilo sa aj externé bakalárske štúdium pre sestry - čo vedie k ďalšiemu poklesu počtu kvalifikovaných sestier na trhu práce.

Požiadavky na vzdelávanie:

- **Podporiť predovšetkým neuniverzitné formy** vysokoškolského vzdelania
- **Zachovať a rozšíriť vyššie odborné vzdelávanie na SZŠ - Diplomovaná všeobecná sestra**
 - skrátiť dennú formu na dva roky
 - zviest' externú trojročnú formu pre absolventov SZŠ – odbor ZA, VS
- **Upraviť úplné stredné odborné vzdelávanie – Zdravotnícky asistent (praktická sestra)**

Zatraktívnenie základného študijného odboru s rozšírením kompetencií absolventa je rozhodujúcim krokom k riešeniu kritického nedostatku ošetrovateľského personálu na Slovensku. Rozšírenie kompetencií (obdobne s kompetenciami ZA v Českej republike) môže byť spojené so zmenou názvu odboru na Praktická sestra. Absolvent odboru by výrazne odbremenil prácu všeobecných sestier a prispel k zvýšeniu kvality ošetrovateľskej starostlivosti.

Forma štúdia

- 4 - ročné denné štúdium pre absolventov základnej školy
- 3- ročné večerné nadstavbové štúdium pre absolventov učebného odboru sanitár
- 2- ročné večerné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou
- 1- ročné večerné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou, s ukončeným vzdelaním na SZŠ v študijnom odbore sanitár

Posilnenie kompetencií:

- koordináciu praxe zdravotníckeho asistenta – rozšíriť o koordináciu lekárom (*Zdravotnícky asistent na základe koordinácie **lekára**, sestry alebo pôrodnej asistentky samostatne vykonáva ...*)
- Rozsah samostatných výkonov rozšíriť o :
odber venóznej krvi, aplikáciu i.m. injekcií, podávanie liekov per os, prípravu pomôcok, pacienta a asistenciu pri podávaní i.v. inj a infúzií, zhotovovanie EKG záznamu
- Rozsah praxe ZA neviazať len na ústavnú – ale rozšíriť na ambulatnú a sociálnu starostlivosť

Odporúčania zmien v štátnom vzdelávacom programe

Požadované zručnosti navrhujeme rozšíriť o:

- zabezpečovať starostlivosť o pomôcky a **chirurgické inštrumentárium** – čistenie, dezinfekcia a sterilizácia,
- **sledovať bilanciu tekutín,**
- sledovať a podieľať sa na starostlivosti o vyprázdňovanie chorých vo všetkých vekových obdobiach, **aplikovať klyzmu,**
- **podávať a asistovať pri podávaní rôznych foriem liekov, sledovať účinky podaných liekov a zaznamenávať podanie liekov,**
- **asistovať a odoberať biologický materiál a odosielať biologický materiál na vyšetrenie,**
- **aplikovať teplé a studené procedúry,**
- **podieľať sa na komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti pri systémových ochoreniach, a o chorých v jednotlivých vekových a životných obdobiach**
- vykonávať činnosti na prevenciu vzniku syndrómu z imobility
- **zhotovovať EKG záznam,**
- **spolupracovať s lekárom, sestrou a pôrodnou asistentkou v diagnostickom a liečebnom režime všeobecnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti,**
- **podieľať sa na primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencii.**

Návrhované zmeny učebného plánu pre odborné vzdelávanie

OZS – presunúť do 3. ročníka

ZDE – presunúť do 3. ročníka

ZKC – zmena hodinovej dotácie v jednotlivých ročníkoch

1.ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín

2.ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín

3.ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín

4.ročník 2 hodina týždenne, spolu 60 hodín

ZOA – zmena hodinovej dotácie v jednotlivých ročníkoch

1.ročník 3 hodiny týždenne, spolu 99 hodín, z toho 66 cvičení

2.ročník 5 hodín týždenne, spolu 165 hodín, z toho 99 cvičení

3.ročník 1 hodiny týždenne, spolu 33 hodín,

4.ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín

AZD – zmena teoretického vyučovania na cvičenia

2.ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín, z toho 33 cvičení

3.ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín, z toho 33 cvičení

Zrušiť tematický celok: - 10-prstová hmatová metóda písania

Navrhovaná úprava učebného plánu pre odborné vzdelávanie by si vyžadovala zmeniť aj učebný plán pre všeobecno-vzdelávaciu zložku.

- **Upraviť stredné odborné vzdelávanie** - učebný odbor **Sanitár**

2 – ročné externé večerné štúdium pre absolventov základných škôl

1 – ročné externé večerné štúdium pre absolventov so stredným stupňom vzdelania

- odbor Sanitár dlhodobu úspešne pokrýva potrebu najnižšej formy zdravotníckeho vzdelania v pozíciách s prevahou fyzickej práce

Posilnenie kompetencií:

a) *hygienická starostlivosť o pacienta/klienta (s uplatnením výnimiek - ošetrovanie chorej kože; u pacienta v rámci bezprostrednej pooperačnej starostlivosti; u pacienta na OAIM, JIS),*

b) *kŕmenie pacienta/klienta per os (s uplatnením výnimiek – pacient v bezprostrednej pooperačnej starostlivosti, pacient na OAIM, JIS)*

Požadované zručnosti navrhujeme rozšíriť o:

- **zabezpečovať hygienickú starostlivosť o chorého**
- **zabezpečovať kŕmenie pacienta**

4.2. Požiadavka na vzdelávanie k profesii **farmaceutický laborant**

Predpoklad potreby nárastu kvality i kvantity absolventov študijného odboru **farmaceutický laborant** má viacero dôvodov. Zvyšujú sa nároky na kvalitu, bezpečnosť a účinnosť liekov, čo kladie vyššie nároky na ich výskum a vývoj. Tento trend je daný

- **predlžovaním veku** populácie, čo logicky vedie k zmene vekovej štruktúry obyvateľstva, zvyšuje sa podiel starších ľudí
- rozvojom diagnostických metód – skorá diagnostika a jej dostupnosť zvyšuje možnosť vyliečenia pacienta
- rastúci podiel chronických degeneratívnych ochorení, ktoré vyžadujú doživotnú liečbu a farmakoterapiu
- nové zdravotnícke technológie prinášajú viac druhov jednorázových zdravotníckych pomôcok

- zvyšujúci sa životný štandard vedie k väčšej spotrebe voľnopredajných liekov a výživových doplnkov, rastie záujem o samoliečenie.

Daný trend kladie zvýšené nároky na kvalitné služby v lekárňach, neustále rozširovanie sortimentu a kvalifikovaných stredoškolských i vysokoškolských absolventov.

Záujemcami nie sú len verejné lekárne, ale aj distribučné firmy farmaceutických výrobkov, ústavné lekárne a výdajne zdravotníckych pomôcok.

Preto je dopyt po absolventoch študijného odboru farmaceutický laborant vo všetkých regiónoch Slovenska.

Z dlhodobého hľadiska sa napr. v Košickom kraji trh práce farmaceutickými laborantmi zaplňuje, pretože nové lekárne a výdajne zdravotníckych potrieb sa neotvárajú takým tempom ako v minulosti alebo v iných krajoch.. Možnosť zamestnania absolventov vo výrobníach liečivých prípravkov, oddeleniach výroby infúzných roztokov a očných prípravkov, farmaceutickom priemysle a pod. v Košickom samosprávnom kraji v podstate neexistuje.

Požiadavky na vzdelávanie k skupine študijných odborov „laborant“ doporučujeme pre odbor FL **stupeň vzdelania, odborné kompetencie absolventa:**

- ponechať doterajšiu koncepciu vzdelávania ako stredoškolské odborné vzdelávanie a vysokoškolské vzdelávanie 1., 2. a 3. stupňa
- ponechať odborné kompetencie absolventa SZŠ

Odporúčania zmien v štátnom vzdelávacom programe

V školskom roku 2010/2011 sa na stredných zdravotníckych školách vzdeláva tretí rok podľa vzdelávacích programov. Toto obdobie je dostatočne dlhé na to, aby ukázalo niekoľko ich nedostatkov.

Vo všetkých študijných odboroch považujeme za nevyhnutné znížiť počet hodín odborných predmetov v 1. ročníku, nakoľko v súčasnom rozdelení nie je zabezpečená ich vzájomná nadväznosť ani ich nadväznosť na predmety všeobecnovzdelávacie. Konkrétne v študijnom odbore farmaceutický laborant:

- predmet **anatómia a fyziológia** rozložiť na celý 1. ročník
- predmety **organizácia zdravotníctva a právo a patológia a klinika chorôb** (t. č. v 1. roč.) by sa mali žiaci učiť najskôr v 2. ročníku
- predmet **farmaceutická chémia a analýza liečiv** (t. č. od 1. roč.) musí nasledovať až po učive chémie
- **farmakognózia a fytoterapia** (t. č. od 1. roč.) po skončení predmetu farmaceutická botanika
- **farmakológia** (t. č. od 2. roč.) nadväzuje na učivo chémie

4.3. Požiadavka na vzdelanie k profesii **zdravotnícky laborant**

Cieľom vzdelávania zdravotníckych laborantov je snaha vychovať stredných zdravotníckych pracovníkov pripravených na celosvetový trend v laboratórnej medicíne - rozširovanie škály poskytovaných vyšetrení. Tento trend sa týka všetkých oblastí laboratórnej diagnostiky, ktorá je východiskom pre diagnostiku klinickú.

Rastúca potreba laboratórnych vyšetrení má viacero príčin:

- Zlepšuje sa diagnostika ochorení, pribúdajú nové laboratórne metódy, rozširuje sa počet sledovaných parametrov. Rozvíja sa vyhľadávanie a včasná diagnostika ochorení.
- V zdravotníctve sa presadzuje skracovanie doby hospitalizácie, čo kladie na zdravotnícke laboratóriá požiadavku čo najrýchlejších vyšetrení.
- Skvalitňuje sa prenatálna diagnostika, vyhľadávanie genetických, či metabolických ochorení, skvalitňuje sa skrining genetických dispozícií k onkologickým ochoreniam.
- Pôvodcovia ochorení rýchlo mutujú, rastie preto potreba diferenciálnej laboratórnej diagnostiky.
- Pre spoločnosť sú najmä vďaka internetu dostupné informácie o ochoreniach, čoraz viac sa propaguje zdravý životný štýl. Nezdravotnícka verejnosť je stále lepšie informovaná o prípadných patologických prejavoch, čo zapríčini návštevu lekára a dožadovanie sa odberov biologického materiálu na laboratórne vyšetrenie.
- Rastúca kvalita života a lepšia diagnostika i liečba ochorení sa odrážajú v predlžovaní veku populácie. V spoločnosti pribúda seniorov, teda aj geriatrických pacientov. To ovplyvňuje aj nároky kladené na laboratórne zariadenia, pretože diagnostika geriatrických ochorení má svoje špecifiká.

Uvedené celospoločenské javy zvyšujú nároky na zariadenia laboratórnej diagnostiky, čo sa prejavuje vo zvýšených nárokoch na počet a vzdelanostnú úroveň ich zamestnancov.

Saturácia regionálneho trhu práce :

Pretrváva výrazný nedostatok absolventov študijného odboru zdravotnícky laborant v jednotlivých regiónoch. Napríklad v Bratislave je veľký počet organizácií poskytujúcich laboratórnu diagnostiku pre zdravotnícke zariadenia a tak je potreba zdravotníckych laborantov oveľa vyššia než počet absolventov. Zamestnávateľia túto situáciu riešia zamestnávaním absolventov z iných regiónov, prípadne až z iných krajín (Ukrajina).

Odporúčania zmien v štátnom vzdelávacom programe

Vo všetkých študijných odboroch považujeme za nevyhnutné **znižiť počet hodín odborných predmetov v 1. ročníku**, nakoľko v súčasnom rozdelení nie je zabezpečená ich vzájomná nadväznosť ani ich nadväznosť na predmety všeobecno-vzdelávacie.

Konkrétne v študijnom odbore **zdravotnícky laborant**:

- predmet **patológia** (je v 1.roč.) by sa mali žiaci učiť až po ukončení predmetu anatómia a fyziológia
- učivo **analytickej chémie** (t. č. v 1. roč.) nadväzuje na učivo **laboratórnej techniky**. Bez predchádzajúcich vedomostí zo všeobecnej a anorganickej chémie je pre žiakov obsah nepochopiteľný.
- **klinická biochémia** (t. č. od 2. roč.) by sa mala začať vyučovať až od 3. ročníka. Musí jej predchádzať celé učivo chémie a aspoň časť učiva **biochémie**.
- nevhodné je tiež rozdelenie počtu hodín **klinickej mikrobiológie** medzi 3. a 4. ročníkom. Je potrebné presunúť 1 teoretickú hodinu zo 4. do 3. ročníka.

Aby bolo možné uvedené nedostatky odstrániť, bude potrebné **upraviť rámcový učebný plán**, ktorý určuje pomer medzi počtom hodín odborných a všeobecnovzdelávacích predmetov.

Zatiaľ nie je možné vyhodnotiť, do akej miery osnovy odborných predmetov vyhovujú z pohľadu odborných kompetencií absolventa.

4.4. Požiadavka na vzdelanie k profesii **fyzioterapeut**

Požiadavka na vzdelávania v profesii fyzioterapeut vyplýva z viacerých dôvodov:

- Na základe zvyšujúcej sa tendencie starostlivosti o zdravie a správny životný štýl sa zvyšuje záujem o fyzioterapeuticko - rehabilitačné služby. Vhodne indikovaná fyzioterapia identifikuje riziká a predchádza vzniku a zhoršovaniu porúch motoriky a motorického vývoja, druhotných poškodení najmä pohybového, ale aj srdcovocievneho, dýchacieho, kožného, vylučovacieho a iného systému.
- V oblasti edukácie fyzioterapeut podporuje zdravie, zdravý životný štýl, pohybovú životosprávu a teda celkovú kvalitu života človeka.
- V oblasti výskumu sa zameriava na objektivizáciu terapeutických výsledkov v odbore a na vývoj a aplikáciu nových diagnostických a terapeutických metód.

Požiadavky na stupeň vzdelania

Zo strany zamestnávateľov je veľký záujem o absolventov stredných zdravotníckych škôl v študijnom odbore diplomovaný fyzioterapeut.

Navrhujeme zachovať všetky stupne vzdelania v študijnom odbore fyzioterapeut:

- vyššie odborné štúdium na stredných zdravotníckych školách
- vysokoškolské štúdium prvého stupňa
- vysokoškolské štúdium druhého stupňa

Absolventi stredných zdravotníckych škôl v odbore diplomovaný fyzioterapeut a absolventi prvého stupňa vysokoškolského štúdia sú prijímaní na pozície praktického vykonávania fyzioterapie, absolventi vysokoškolského štúdia druhého stupňa na pozície vedúcich pracovníkov.

Odporúčania zmien v štátnych vzdelávacích programoch

Pre vyššie odborné štúdium štátny vzdelávací program vypracovaný nie je. Navrhujeme preto vymenovať člena do Rady pre tvorbu štátnych vzdelávacích programov pri Ministerstve zdravotníctva SR z odborných učiteľov stredných zdravotníckych škôl, ktorý spolu s Ústavom stredoškolskej zdravotníckej edukácie a kontinuálneho vzdelávania učiteľov odborných predmetov FO a ZOŠ SZU bude mať za úlohu vypracovanie štátneho vzdelávacieho programu pre študijný odbor diplomovaný fyzioterapeut.

Vzhľadom k vývoju fyzioterapie navrhujeme prehodnotiť niektoré časti učebných osnov, ktoré sa už nevyužívajú v praxi a doplniť ich o nové poznatky, postupy, metódy a metodiky. Vzhľadom na dlhoročné skúsenosti ďalej navrhujeme presuny niektorých predmetov v jednotlivých ročníkoch.

4.5. Požiadavka na vzdelávanie k profesii **masér**

Nakoľko v súčasnej liečbe istých skupín ochorení zaznamenávajú manuálne masážne techniky vzostup, aj rozvoj študijného odboru **masér** by mal mať progresívnu tendenciu. Zdravotnícke výkony poskytované masérmi výrazne prispievajú k obnove funkčných schopností organizmu.

Potrebu kvalifikovaných masérov so zdravotníckym vzdelaním si vyžaduje najmä

- nárast ochorení pohybového aparátu
- rastúci počet operácií, avšak s trendom skracovania hospitalizácie
- výskyt civilizačných ochorení u mladých ľudí
- rastúci podiel starších ľudí v spoločnosti.

Potreba absolventov študijného odboru **masér** sa môže javiť nižšia, než by v skutočnosti mala byť, pretože pracovné miesta nie sú obsadzované masérmi s kvalifikáciou zo strednej zdravotníckej školy, ale pracovníkmi, ktorí majú len **masérsky kurz** (najmä v kúpeľných zariadeniach). Podľa súčasne platnej legislatívy títo zamestnanci po roku 2014 stratia spôsobilosť na výkon povolania masér. Dá sa preto predpokladať nárast záujmu o externé štúdium.

Profesia masér je jedno z mála povolání, v ktorom sa môžu takmer bez obmedzení uplatniť ľudia so zrakovým postihnutím. Preto je nevyhnutné pre nich vytvoriť primerané podmienky vzdelávania v tomto študijnom odbore.

Požiadavky na stupeň vzdelania

Úplné stredné odborné vzdelanie je pre študijný odbor **masér** vyhovujúce a je potrebné ho zachovať.

Odporúčania zmien v štátnom vzdelávacom programe

Vo všetkých študijných odboroch považujeme za nevyhnutné v rámcovom učebnom pláne znížiť počet hodín odborných predmetov v 1. ročníku, nakoľko v súčasnom rozdelení nie je

zabezpečená ich vzájomná nadväznosť ani ich nadväznosť na predmety všeobecnovzdelávacie. Konkrétne:

- predmet **rekondično-relaxačné cvičenia** (je v 1.roč.) nie je možné kvalifikovane učiť, pokiaľ žiaci neovládajú anatómiu a fyziológiu
- predmety **organizácia zdravotníctva** a **patológia** (je v 1.roč.) by sa mali žiaci učiť až po ukončení predmetu anatómia a fyziológia
- na vyučovanie **fyzikálnej terapie** (je od 1.roč.) sú potrebné vedomosti z fyziky

Vo vzdelávacom programe sa ukazuje tiež potreba ďalších úprav. S predlžovaním veku populácie narastá potreba starostlivosti o seniorov, preto by bolo vhodné jej špecifiká zohľadniť v obsahu vzdelávacieho programu. **Zariadenia pre seniorov** by bolo potrebné zaradiť medzi **pracoviská klinickej praxe** v tomto študijnom odbore. Zo strany klientov je rastúci záujem o alternatívne spôsoby terapie ako je **bankovanie**, masáž lávovými kameňmi a pod., preto by bolo vhodné tieto zahrnúť do obsahu vzdelávania.

Vystupuje tiež potreba upraviť obsah predmetu psychológia, pedagogika a profesionálna komunikácia. Bolo by vhodné, aby bol predmet zameraný najmä na profesionálnu komunikáciu a obsahoval menej informácií zo všeobecnej psychológie.

V nasledujúcom období bude vhodné doplniť ďalšie formy vzdelávania v študijnom odbore masér určené na doplnenie odborného zdravotníckeho vzdelania. Takáto potreba vznikne po skončení platnosti oprávnení na výkon činnosti maséra na živnosť na základe absolvovania kurzu. Vznikne veľmi početná skupina ľudí, ktorí v súčasnosti pracujú v zdravotníctve a zmenou legislatívy sa stanú nekvalifikovanými.

Vo vzdelávacom programe by tiež bolo potrebné upraviť kompetencie absolventa:

- zmeniť pracovné zaradenie na samostatne pracujúcich stredných zdravotníckych pracovníkov, a nie asistentov pracujúcich pod dohľadom fyzioterapeutov
- umožniť absolventom po maturite uplatnenie v súkromnom sektore bez predchádzajúcej praxe. Masér s absolvovaným kurzom môže získať živnosť na výkon masáží ihneď, maturant s oveľa širším vzdelaním, v rámci ktorého absolvuje až 890 hodín praktického vyučovania získa takúto možnosť až po praxi.

Vo vzdelávacom programe pre zrakovo hendikepovaných by bolo vhodné

- štúdium predĺžiť zo štyroch na **päť rokov**, tak ako je to pre ostatných žiakov s rovnakým hendikepom v špeciálnych školách
- v predmetoch **fyzikálna terapia** a **masáže a hydro-, termo-, balneoterapia** je potrebné vynechať celky Fototerapia a Elektroterapia.

4.6. Požiadavka na vzdelávanie k profesii **asistent výživy**

Hlavný faktor, podmieňujúci rozvoj tohto štúdia je neustále zvyšujúci sa podiel civilizačných ochorení (rakovina hrubého čreva, kardiovaskulárne ochorenia, obezita,

diabetes a pod.) v populácii. Výživa je totiž dôležitou súčasťou ošetrovateľského procesu a najprirodzenejším spôsobom zlepšenia kvality života.

S nástupom nových účinných liekov sa diétoterapia dostala na okraj záujmu pri liečbe pacienta. Je oveľa pohodlnejšie podať pacientovi liek, ktorý ma rýchlejší účinok, ako si s ním pohovoriť o diéte. Pacienti v snahe vyliečenia sa potom často siahajú aj po alternatívnych diétnych postupoch, ktoré nie sú vedecky podložené, čím si môžu ešte viac uškodiť. Prezentácia overených liečebných postupov pomocou stravy je v hojnom počte zastúpená na internetových stránkach a v nemalej miere vychádza aj knižne. Klient v takejto spleti mnohých názorov nemá možnosť korektnej konzultácie o pravdivosti tvrdenia ich účinnosti so skutočným odborníkom v tejto oblasti, lebo v skutočnosti takýchto odborníkov na diétoterapiu máme málo.

V poslednom období sa stretávame s fenoménom poradcov na výživu v rôznych centrách. Zo skúsenosti vieme, že v skutočnosti tu ide len o komerčný zámer ktorý je zároveň doplnený predajom rôznych doplnkov výživy so zaručeným efektom (hlavne čo sa týka úbytku na váhe) . Ich predajcovia sa ale pasovali do úlohy poradcov na výživu bez vedomostnej úrovne na báze medicínskych vedomostí.

Ciele a význam

Hlavným cieľom vzdelávania v študijnom odbore asistent výživy má byť postavenie absolventa na báze vedeckej informovanosti obyvateľstva, týkajúce sa ovplyvnenia jeho zdravotného stavu v súčinnosti s inými odvetvami (poľnohospodárstvo, hygiena potravín, životné prostredie a iné). Tieto poznatky nadobúdajú žiaci tohto študijného odboru už počas štúdia na zdravotníckej škole. Štúdium si vyžaduje zamerať edukáciu v oblasti výživy do mladších vekových kategórií na prevenciu pred civilizačnými chorobami. Na druhej strane problémom začína byť aj starostlivosť o seniorov.

Stupeň vzdelania, kompetencie

1. úplné stredoškolské odborné vzdelanie (ukončené MS odbor AV s náplňou práce v stravovacej prevádzke, resp. OVL a S, administratíva, práca na oddelení, klinikách)
2. 3 ročné VOV s náplňou práce kontakt s lekárom na oddeleniach, klinikách, edukácia pacientov a iné)

Požiadavky a zmeny na dosiahnutie cieľa:

- je potrebné posilniť postavenie asistenta výživy na vyššiu úroveň.
- na postoch starostlivosti o pacienta v oblasti výživy (nemocnice, liečebne pre dlhodobu chorých, geriatrické centrá, domovy dôchodcov, kde často dochádza k nedôslednému dodržiavaniu diétoterapie pre pacienta a tým aj k poškodeniu jeho zdravotného stavu – malnutrícia a pod.) sú zamestnávaní ľudia s minimálnymi vedomosťami o vplyve výživy na zdravie človeka (anatómia, patológia, klinická výživa, biochémia, potravinárska chémia, fyziológia výživy) - absolventi hotelových akadémií, vyučené kuchárky, príp. ošetrovatelky a pod.
- Vytvoriť priestor pre zamestnanosť na to určených odborne zdatných absolventov

- v ambulanciách odborníkov (diabetológov, endokrinológov, obezitológov a pod.) informácie o diétoterapii brzdí prijatie asistenta výživy bodový systém, ktorý nepamätá na takýto výkon.
- v neposlednom rade je treba pamätať na prirodzený úbytok diétnych sestier v súvislosti s odchodom do dôchodku a nahradiť ich novými zamestnancami – odborníkmi na výživu – absolventov zdravotníckej školy v odbore asistent výživy.
- vzhľadom k rastúcemu počtu metabolických ochorení v detskom veku – celiakia, diabetes, obezita, potravinové alergie a pod. si situácia vyžaduje prítomnosť odborníka na diétologickú liečbu aj v školských jedálňach.

Odporúčané zmeny v ŠVP

Priradiť aj odbornej časti disponibilné hodiny pre kreativitu odboru .

4.7. Požiadavky na vzdelávanie k profesii: očný optik

Potreba profilácie uvedeného študijného odboru vyplýva z týchto dôvodov:

- rastúca požiadavka na zlepšenie kvality života nielen staršej generácie, ale generácie všetkých vekových kategórií
- kvalita videnia je predpokladom pre adekvátny výkon práce a tým možnosť zamestnať sa a udržať sa v zamestnaní
- Optická únia Slovenska upozorňuje na nedostatok kvalifikovaných pracovníkov – očných optikov, hlavne v **Bratislavskom, Trnavskom, Nitrianskom a Trenčianskom** regióne.
- Je trvalá záujem zo strany verejnosti a vlastníkov očných optík o možnosť získania vzdelania v profesii očný optik z dôvodu možnosti zamestnať (trvalá požiadavka o večerné kvalifikačné štúdium)

Odbor pripravuje stredného zdravotníckeho pracovníka na vykonávanie kvalifikovanej činnosti na pracoviskách očnej optiky. Očný optik je odborník na okuliare a optické pomôcky, ktoré pomáhajú ľuďom s chybami zraku. Vie poradiť pri správnom výbere okuliarového rámiku tak, aby boli v súlade s módnymi trendmi a odporučí vhodné druhy a úpravy šošoviek.

Požiadavky na stupeň vzdelania, odborné kompetencie absolventa

Doporučujeme profilovať 4-ročné denné štúdium pre absolventov základných škôl a externé 3-ročné štúdium pre uchádzačov z praxe ako aj pre záujemcov o profesiu očný optik, ktorí majú ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou.

Tieto formy vzdelávania plne vyhovuje potrebám trhu práce pre celú Slovensku republiku.

Odporúčanie zmien v ŠVP

- Zaradiť **predmet latinský jazyk** do ŠVP nakoľko latinská terminológia je súčasťou výučby niektorých odborných predmetov (Náuka o zraku, Anatómia a fyziológia a pod.)

4.8. Požiadavky na vzdelávanie k profesii: **optometrista**

Požiadavka na profiláciu uvedeného odboru vyplýva z týchto dôvodov:

- Optická únia Slovenska upozorňuje na nedostatok kvalifikovaných pracovníkov – očných optikov, hlavne v **Bratislavskom, Trnavskom, Nitrianskom a Trenčianskom** regióne.
- Je trvalá záujem zo strany verejnosti a vlastníkov očných optík o možnosť získania vzdelania v profesii očný optik z dôvodu možnosti zamestnať sa (trvalá požiadavka o večerné kvalifikačné štúdium)

Tento odbor pripravuje stredného zdravotníckeho pracovníka na vykonávanie kvalifikovanej činnosti na pracoviskách očnej optiky. Diplomovaný optometrista je vysokokvalifikovaný samostatne pracujúci odborník v oblasti očnej optiky, optometrie a manažmentu. Odbornú zložku charakterizuje dokonalá profesionálna odbornosť v týchto oblastiach: pri posudzovaní a návrhu okuliarov pri myopii, hypermetropii, astigmatizme, presbyopii a afakii po predchádzajúcom objektívnom zistení refrakcie, v objektívnom vyšetrení refrakcie a vymeriavaní potrebných parametrov pre aplikáciu kontaktných šošoviek, v zisťovaní videnia a farbcite u brancov, vodičov a zamestnancov v doprave, vo vyšetrení rovnováhy a binokulárnych funkcií, kontroly a preskúšavania používaných očných pomôcok, ich prispôsobovanie, úprava a drobné opravy, vyšetrenia súvisiace s predpisovaním korekčných pomôcok.

Uplatnenie:

Absolvent študijného odboru sa uplatní v štátnom a neštátnom zdravotníckom zariadení ako garant a manažér odboru, ktorý hodnotí kvalitu navrhovaných a zhotovených očných pomôcok, pôsobí ako manažér, organizuje a podieľa sa na obchodno-podnikateľskej, vedecko-výskumnej a pedagogickej činnosti v oblasti očnej optiky. Pre výkon svojho povolania musí mať prehľad o organizácii, riadení, ekonomike a manažmente v zdravotníctve a očnej optike. Potrebuje vedieť komunikovať a zvládnuť psychológiu človeka osobitne ovplyvňovanie psychiky človeka s chybami zraku.

Požiadavky na stupeň vzdelania, odborné kompetencie absolventa

Doporučujeme ponechať a naďalej profilovať vyššie odborné štúdium pre absolventov študijného odboru očný optik, nakoľko v súčasnej ponuke možností vzdelávania sa v profesii optometrista nie je na Slovensku iná možnosť .

4.9. Požiadavky na vzdelávanie k profesii: **rádiologický asistent**

Vo všetkých regiónoch SR je trvalý a dlhodobý nedostatok pracovníkov v profesii rádiologický asistent. Okrem toho existuje viacero príčin pre zabezpečenie súvislého vzdelávania nových pracovníkov v tejto profesii:

- nárast civilizačných ochorení a zvyšujúca sa tendencia starostlivosti o zdravie vyžaduje aj zvýšenie poskytovania zdravotníckych výkonov v oblasti zobrazovacích techník a metodík
- vývoj nových metodík v zobrazovacích technikách mení rozsah odbornej činnosti a škálu výkonov ktoré rádiologický asistent vykonáva (okrem snímok sú to aj CT, MR, USG, PET SPECT kamery, urýchľovač atď...)
- nízky záujem o štúdium zo strany verejnosti (čiastočné riziká povolania)
- zníženie počtu SZŠ profilujúcich profesiu rádiologický asistent
- odchod rádiologických asistentov s adekvátnym vzdelaním do zahraničia (lepšie finančné ohodnotenie).

Uvedené skutočnosti sú alarmujúce dôvody na propagáciu profesie a na urýchlenie do vzdelania chýbajúcich pracovných pozícií.

Požiadavky na vzdelávanie k skupine študijných odborov rádiologický asistent:

Navrhujeme vytvoriť **viacúrovňový model** vzdelávania v odbore rádiologický asistent so zvýšením kompetencií na jednotlivých úrovniach:

- vyššie odborné vzdelávanie
- 1. a 2. stupeň vysokoškolského vzdelávania.

Ďalej navrhujeme profilovať odbor na viacerých stredných zdravotníckych školách a vysokých školách a sprístupniť tak vzdelávanie v tejto profesii pre všetky regióny. Zamedzí, prípadne odstráni to rôzne prejavy a formy diskriminácie vo vzdelávaní, sprístupní vzdelávania širokej vrstve občanov, zabezpečí právo občanov na bezplatné vzdelávanie v odbore rádiologický asistent.

c. Odporúčania zmien v štátnych vzdelávacích programoch

Navrhujeme vypracovať štátny vzdelávací program pre vyššie odborné štúdium v danom odbore, nakoľko vypracovaný nie je. Štátny vzdelávací program by mal vytvoriť model vzdelávania, ktorý ponese známky nadčasovosti, zohľadní potreby praxe, zvýši spoločensko-odbornú prestíž rádiologických asistentov tak, aby štúdium zodpovedalo európskym štandardom a zvýšila sa kvalita výučbovej bázy.

4.10. Požiadavky na vzdelávanie k profesii: **Zdravotnícky záchranár**

Vzhľadom na celoeurópsky trend systému riadenia prednemocničnej urgentnej starostlivosti (paramedic system) a nezvratnosť potreby úrovne vzdelania posádok rýchlej zdravotnej pomoci v systéme na Slovensku, je potrebné kvalitné základné vzdelanie „nezdravotníckych“

pracovníkov v systéme prednemocničnej zdravotnej starostlivosti (vodiči). Momentálna požiadavka v rámci platnej legislatívy (Vyhláška MZ SR 334/2010), upravuje potrebu 101 hod. kurz prvej pomoci pre vodiča rýchlej zdravotníckej pomoci. Avšak v prípade posádky rýchlej zdravotníckej pomoci je tento kurz, pokiaľ má byť kvalitne poskytnutá prednemocničná zdravotná starostlivosť, nedostačujúci. Napríklad najväčší poskytovateľ záchranej zdravotnej služby na Slovensku – spoločnosť Falck – Záchraná má vlastnou vnútornou smernicou upravené vzdelávanie personálu, kde vodič posádky rýchlej zdravotníckej pomoci do stanoveného času musí mať ukončené vzdelanie na strednej zdravotníckej škole v odbore zdravotnícky záchranár. Tým pádom sa zlepšuje kvalita poskytovania prednemocničnej zdravotnej starostlivosti.

Vyhláška 334/2010 v ktorej sú jasne zadefinované kompetencie zdravotníckeho záchranára jednoznačne počíta pri diferencovaní stupňa kompetencií so vzdelaním na úrovni stredných škôl v odbore zdravotnícky záchranár.

Kritériá pre prácu operátora operačného strediska záchranej zdravotnej služby SR obsiahnuté v nariadení vlády SR 296/2010 vyžadujú stupeň vzdelania v odbore zdravotnícky záchranár na stredných zdravotníckych školách.

V systéme siete záchranej zdravotnej služby SR je v súčasnej dobe 45% vodičov, ktorí síce spĺňajú kritérium pre výkon povolania vodič rýchlej zdravotníckej pomoci, ale pri súčasnom trende zvyšovania kvality prednemocničnej zdravotnej starostlivosti je nevyhnutné ich zaradenie do štúdiijného odboru zdravotnícky záchranár na stredných zdravotníckych školách. Tento trend vzhľadom na zabezpečenie kvalitnej prevádzky záchranej zdravotnej služby SR a eliminovanie chýb pri poskytovaní prednemocničnej zdravotnej starostlivosti udávajú samotní poskytovatelia záchranej zdravotnej služby na Slovensku.

Štúdiijný odbor zdravotnícky záchranár bol na stredných školách aktivovaný na základe v roku 1991. Štúdiijný odbor diplomovaný zdravotnícky záchranár od školského roku 2011/2012 MZ SR vyradilo zo sústavy odborov vzdelávania na SZŠ.

Absolvent štúdiijného odboru zdravotnícky záchranár na SZŠ je plne schopný aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti v praxi v súlade s právnymi predpismi súvisiacimi so zdravotnou starostlivosťou. Predpokladá sa jeho schopnosť samostatného ďalšieho rozvoja a štúdia odboru na základe získaných vedomostí v odborných predmetoch.

Odborná príprava je orientovaná tak, aby absolvent strednej zdravotníckej školy mohol ďalej pokračovať vo vysokoškolskom vzdelávaní.

Štúdium na SZŠ je organizované ako 2- ročné denné pomaturitné kvalifikačné štúdium alebo 2- ročné diaľkové externé pomaturitné kvalifikačné štúdium

Rozsah štúdia v diaľkovej externej forme sa realizuje formou konzultácií a klinických cvičení. Žiaci diaľkovej externej formy štúdia počas štúdia musia absolvovať odbornú prax na jednotke intenzívnej starostlivosti, oddelením anesteziologicko intenzívnej medicíny, pracovisku RZP a odvieť 5 pôrodov na pôrodnej sále.

Odporúčania zmien v štátnych vzdelávacích programoch

Na základe zvyšujúcej sa tendencie preventívnych opatrení zameraných na ochranu a podporu zdravia je predpoklad zvyšovania záujmu o študijný odbor zdravotnícky záchranár.

Aj preto navrhujeme zachovať všetky stupne vzdelania v študijnom odbore zdravotnícky záchranár.

4.11. Požiadavky na vzdelávanie k profesii: zubný asistent

- Trvalý nedostatok profesie zubná sestra (ako samostatný zdravotnícky študijný odbor neprofilovaná viac ako 40 rokov),
- Požiadavka zamestnávateľov (3200 zubných lekárov na Slovensku) na vyprofilovnú a adekvátne vzdelanú zubnú sestru
- Trvalá absencia orálnej hygieny so zameraním na školskú a predškolskú generáciu

Súčasný stav orálneho zdravia na Slovensku nespĺňa ani v jednom bode kritéria stanovené WHO. Cieľom WHO pre rok 2010 bolo dosiahnuť KPE (stav kazivosti) u 12 ročných – 2. Na Slovensku podľa posledných štatistických vyšetrení je KPE priemerne 4 - 6 (podľa regiónov). Z toho vyplýva, že starostlivosť o orálne zdravie je na nízkej až nedostatočnej úrovni. Danú situáciu nie je možné riešiť zvýšením počtu zubných lekárov, preto je nevyhnutné investovať do výchovy preventívnych pracovníkov, zubných asistentiek, preventistiek, diplomovaných dentálnych hygieničiek.

Absolvent uvedeného študijného odboru zubný asistent je spôsobilý vykonávať profesiu zubnej asistentky (inštrumentárky).

Požiadavka na stupeň vzdelania :

Študijný odbor zubný asistent práve ukončuje experimentálne overovanie štúdia (termín ukončenia – jún 2011).

Navrhujeme zaradiť uvedený študijný odbor do sústavy 4-ročných študijných odborov pre absolventov základných škôl.

Odporúčania zmien v ŠVP :

Predpokladáme prepracovanie materiálu « Experimentálne overovanie študijného odboru zubný asistent » s pripomienkami od SZŠ Záhradnícka, Bratislava, ktorá experiment overovala a je ochotná spolupracovať.

4.12. Požiadavky na vzdelávanie k profesii: zubný technik

Zubná technika je samostatný odbor zaoberajúci sa rekonštrukciou chrupu osoby a jeho rehabilitáciou po stránke funkčnej, estetickej a psychickej. Vyhotovuje individuálne zubné protézy a zdravotnícke pomôcky pre vybrané medicínske odbory. Tvorí samostatnú časť zubného lekárstva a je s ňou v oblasti zubnej protetiky prepojený. Je špecifický, mimoriadne náročný na individuálne technicko-výtvarné spracovanie, vyžaduje kreativitu a manuálnu

zručnosť. Vyznačuje sa mimoriadnou dynamickosťou a neustálou zmenou v oblasti technológie.

Odborné vzdelávanie v odbore zubný technik v súčasnosti prebieha na dvoch stredných zdravotníckych školách, a to v regióne stredoslovenskom a východoslovenskom (Žilina, Košice). Vyradením aktivovanej dennej formy dvojročného pomaturitného kvalifikačného štúdia zo siete odborov na Stredných zdravotníckych školách zostáva možnosť získania odbornej spôsobilosti v odbore zubný technik len na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Stredoškolská možnosť vzdelávania zabezpečuje budúcim absolventom odboru zubný technik bezplatný prístup k vzdelaniu, ktorý je zakotvený aj v ústave SR. Tým sa zachová pluralita ciest k dosiahnutiu vzdelania aj pre študentov so slabším sociálnym zázemím, pre ktorých je spolplatené vysokoškolské štúdium nedostupné. V jednotlivých regiónoch Slovenska je v súčasnosti vysoké % prevádzkovateľov a zamestnancov je v dôchodkovom, príp. v preddôchodkovom veku. V najbližších rokoch poklesom počtu zubných technikov, čím môže nastať vákuum na trhu práce, ako je to v súčasnosti v odbore zubný lekár.

V súčasnosti majú školy pozitívnu spätnú väzbu o stúpajúcej tendencii záujmu o štúdium z dôvodu kvalitnej prípravy absolventov a a taktiež avizovanú potrebu zubných technikov na trhu práce v určitých regiónoch.

Stupne vzdelania

Podľa údajov národných profesijných organizácií zubnej techniky krajín Európy a niektorých štátov USA vzdelávanie zubného technika má rôzne úrovne od zamestnanca cez špecialistu po prevádzkovateľa zubnej techniky.

V spolupráci so Slovenskou komorou zubných technikov je potrebné uvažovať o vytvorení viacúrovňového modelu vzdelávania zohľadňujúceho potreby praxe a zodpovedajúceho európskym štandardom.

Vytvorenie viacúrovňového modelu vzdelávania vyplýva z:

- náplne práce odboru zubná technika: zhotovovanie fixných náhrad, snímateľných náhrad, ortodontických prístrojov, keramických náhrad, zhotovovanie endoprotéz, obturačných protéz, epitéz a iných zdravotníckych pomôcok na základe analýz študijných modelov, spolupráca s gynekológiou pri individuálnom zhotovovaní gynekologických zdravotníckych pomôcok, zhotovovanie individuálnych ušných koncoviek k načúvacím aparátom pre potreby otorinolaryngológie,
- trendov vývoja v odbore zubná technika : prioritou v odbore zubná technika je zdokonaľiť technickú aj estetickú úroveň individuálnych zdravotníckych pomôcok so zameraním na fyzickú, psychickú pohodu a prevenciu gastrointestinálnych problémov u osoby. Predpokladá sa výrazný rozvoj dentálnej implantológie a zvýšenie podielu bioaktívnych materiálov, ktoré nahradia materiály obsahujúce rizikové prvky. Výskum sa zameriava aj na zlepšenie estetických a mechanických vlastností dentálnych materiálov. Na dosiahnutie maximálnej presnosti sa začína využívať počítačová technika, laser a materiály overené v kozmickom výskume - napríklad zirkónytium.

Prvý stupeň:

- Zachovať dvojročné pomaturitné kvalifikačné štúdium zubný technik alebo

- úplné stredné odborné vzdelanie 4 - ročné v študijnom odbore asistent zubného technika ukončené maturitnou skúškou na SŠ

Druhý stupeň:

- vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa v bakalárskom študijnom programe v študijnom odbore zubná technika

Odborné kompetencie

Prvý stupeň: odborné kompetencie sa budú odvíjať od potreby získania odbornej spôsobilosti pre pracovné zaradenie do pozície „ asistent zubného technika – zamestnanec“

Druhý stupeň: odborné kompetencie sa budú odvíjať od potreby získania odbornej spôsobilosti pre pracovné zaradenie do pozície „ zubný technik – špecialista, prevádzkovateľ zubnej techniky“

4.13. Požiadavky na vzdelávanie k profesii: ortopedický technik

- z demografickej analýzy Slovenska vyplynulo, že v súčasnosti až štvrtinu populácie tvoria ľudia nad 60 rokov veku a chronicky chorí
- ortopedická protetika poskytuje možnosti liečby, úpravy a kompenzácie vrodených alebo získaných chýb, chorôb a deformít pohybového aparátu, spôsobmi úpravy a kompenzácie stratených alebo obmedzených pohybových funkcií, spôsobmi náhrady stratených častí tela, čím umožní navrátenie samostatnosti a schopnosti zamestnať sa
- nízky záujem absolventov základných škôl zapríčiňuje v danom odbore celoslovenský nedostatok kvalifikovaných pracovníkov

Požiadavky na stupeň vzdelania

- Zachovať štvorročné štúdium pre absolventov základných škôl za predpokladu väčšej propagácie profesie na úrovni všetkých regiónov Slovenska.
- Uvažovať nad vytvorením vzdelávacích programov na špecializačné štúdiá pre kvalifikovaných ortopedických technikov (biomechanika ortopedicko-protetických pomôcok, technológia materiálov na zhotovovanie ortopedických pomôcok a obuvi,..)

Odporúčania zmien v štátnych vzdelávacích programoch

Štátny vzdelávací program platný od 01. 09. 2008 považujeme za vyhovujúci, nejavia sa žiadne potreby zmien.